Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

HANOI

	Pháp, Đế quốc và Thuộc địa Pháp	Người Âu đóng mộ	Cửa sổ Etranger	Mấy xứ Trung kỳ và Ai-lao	Nam-kỳ, Pai-Thiên, Xiêm và Thuộc địa Pháp	Ngoại-quốc
Một năm.	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 80	6 $ 30	6 $ 60	9 $ 00
Các làng và Các công sở	»	8. 00	8. 00	8. 00	9. 00	»
Sáu tháng.	3. 00	3. 50	3. 20	3. 20	3. 30	4. 50
Ba tháng.	1. 50	1. 75	1. 60	1. 60	1. 65	2. 25
Một tháng.	0. 50	0. 60	0. 550	0. 550	0. 60	0. 75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Colon, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LUC
Administrateur gérant : NGUYỄN VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m 065 de large.

4e page { *Une seule insertion.* . . . 0 $ 80 le c/m ; *Par contrat annuel* Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 18 le c/m

Reclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Chữ hiếu ở nước ta ngày nay

Cái đạo hiếu ở nước ta ngày trước, còn về thời-đại Hán-học, thật thấy tốt hơn ngày nay nhiều; mà dẫn ngày nay thì cái hiếu nó cũng hình như theo cái trào-lưu phong-hóa suy-đồi mà hăng theo nền học cũ. Huống chi ngày trước, trong sự gia-đình giáo-dục, ngày nay tuy có người cho là chưa được hoàn-toàn, song kia bức tranh Nhị-thập-tứ-hiếu treo tường, nọ cuốn văn Nhị thập tứ hiếu của cụ Lý vân-Đức làm bằng nôm dạy cho trẻ học; những thứ ấy tuy có người ghét rằng dùng điển-tích Tàu cả, song cứ ý ta nghĩ thì nó thật là một thứ tài liệu bổ-tập rất tốt cho khoa giáo-dục trong gia đình. Những đứa trẻ lên năm lên ba, nghe người lớn giảng cho những chuyện con chàu hiếu-thảo với ông bà cha mẹ; mắt được trông thấy bức họa đơn sơ ngược ngoạc, song cũng đủ hội ý mà cảm động, mà hâm-mộ cái đức-tính hiếu thảo của cổ-nhân; những lũ đàn bà con-gái tuy không mấy người được cắp sách đi học như ngày nay, song miệng hằng ngâm nga trong lúc ru-em ru-con những câu ca dạy về đạo hiếu, cái tiếng hát cảm người dật dề, những câu ca nhị-thập-tứ hiếu mà luôn mồm ngâm-đọc: thì kẻ nghe người hát đều được thấm-thía mà cảm-phát cái hiếu-tâm của con người. Ấy là cái gia đình giáo dục, còn đến học đường thì giảng về đạo hiếu lại rất nhiều, dù kẻ mới học quyển Tam-tự-kinh cũng đã dạy về hiếu thảo, rồi ra nào những câu : « Hiếu thuận là gốc làm nhân », « Đạo hiếu là đầu trăm nết » nó cứ ngày ngày thẩm thía vào trong óc con người. Cho nên cái luân-lý ngày xưa về đạo hiếu thật là rất kĩ. Hèn nhờ ngày nay mà cái đạo hiếu suy đổi thì cái nguyên nhân thật là khó xét. Song ta tưởng đương lúc phong-hóa suy đổi, — mà nói là nhất phiên phá-hoại thì đúng hơn, — ta muốn cứu vãn cái đổi-phong bất hiếu, thì cái nguyên-nhân ấy dành để nhờ các bậc cao-minh khảo-cứu, nhưng cái lẽ « làm con phải hiếu » thì ta cũng làm giải rõ, may ra cũng có phần bổ-ích cho nhân tâm thế-đạo ngày nay.

Cái lẽ làm con phải hiếu thì chắc ai cũng phải cho là một lẽ đích-đáng tự nhiên : Thân ta là của cha mẹ sinh ra, vậy ta khôn lớn nên người, ta phải nhớ đến công ơn cha mẹ ; ta làm sao cho cha mẹ được vui lòng thỏa dạ, được đẹp-ý yên thân, bề là con mẹ con cha, nhưng cái thân ta ra đời bao giờ cũng là thân của cha mẹ. Thân ta là của cả tổn-tộc ta trông mong vào đó, ta phải làm sao cho quang-hiển môn-hộ, cho bất-nhục-gia-phong: ấn quả nhớ kẻ trồng cây, ta ăn quả phải vun bồi thêm vào cho cây thêm tốt, cho còn có quả ngon nữa cho người sau ăn; cho cái đức-trạch người trước ta, còn dư-trạch cho người sau được nhờ ơn nhớ đức. Nhược bằng bất hiếu, thì mọi sự đều hỏng : Ơn cha mẹ còn không biết, còn biết đâu đến ơn nhân-quần, nghĩa gia đình còn chưa xong, còn mong gì đến nghĩa xã-hội ; thế là thân thể con người hỏng, giá-trị con người hư, cái đời ấy là đời bỏ đi, dẫu cho biết mặc áo ăn cơm, song thật là một con vật bằng hàng nơi giống cạnh giống cưu rất khả-ố ở trong trời đất vậy.

Ôi! cha mẹ sinh con mang nặng đẻ đau, bao công tòn của, làm thế nào cho con được đủ miếng cơm ăn mảnh áo mặc, được có chút giáo dục mà lập thân xử-thế, được có chút nghề nghiệp mà làm lụng sinh-nhai, làm được tiền của, gây nên sản nghiệp, tạo nhà cửa mua ruộng đất, đều là để lại cho con, chẳng may ra ở cái cảnh bần hàn, thì nhường cơm cho con ăn no, nhịn áo cho con mặc ấm, con ốm yêu mẹ cha lo lắng, chạy thầy chạy thuốc hết ngược lại xuôi ; con biếng-lười cha mẹ lo buồn, dạy phải dạy hay, cùng mai chỉ tỏi. Cái công ơn cha mẹ bằng trời bằng bể, thế thì làm con tất phải hiếu, chẳng hàng lạo đều bù bè cả, thế cỏ non báo đáp ba xuân, phải tiên-ý-chừa-chí cho cha mẹ bằng lòng phải tu chí-lập-thâu cho cha mẹ vui dạ. Nói quá ra nữa thì làm người tất mong có con cái, mà có con cái thì tất mong cho con cái hiếu-thảo đã mong cho con cái hiếu thảo thì nên phải tự mình hiếu thảo với mẹ cha. Nếu ta mà không phải là kẻ con hiếu cháu hiền, thì con cháu ta không khi nào lại có hiếu thảo với ta sau này vậy. Có nuôi con mới biết lòng cha mẹ, ta thờ cha mẹ sao cho khỏi uổng công cha mẹ sinh ta dạy ta nên người. Lòng lang dạ-thú thế nào, thì mới đến là người bất hiếu

Những hạng con bất hiếu ở ta ngày nay nhiều lắm :

Một là hạng vô nghệ nghiệp. — Những hạng người đáng đóng thuế du nọa ở ta rất lắm ! ấy toàn là những đứa con vô phúc ở trong gia-đình ; những đứa con ấy mà ở vào một cái gia-đình giàu sang, thì là hạng ngồi không ăn hại ; những đứa con ấy mà ở vào một cái địa vị nghèo khổ, thì là những hạng du-côn ! Ngồi ăn núi lở, ở rồi sinh ra làm xằng, cái may cho hạng đó là một hạng người ngồi tù-ngự cho nhà, mà cái chẳng may cho hạng đó là hạng tù-rũ ở ngục-thất ; ngồi tù ngự ở nhà là những nhà phú-quí, không làm ngồi đấy, miễn là đừng phá, thì cơ-nghiệp cũng chưa đến nỗi tan hoang mấy, một chum nước đổ đầy từng giọt, nó cũng cón hết chậm hơn là lấy búa mà đập vỡ ngay chum ra ! Ngồi tù rũ trong ngục thất là những con nhà nghèo hèn, vô nghệ nghiệp làm ăn, tất tìm đến cái sinh nhai bạc lận cờ gian, lừa lọc trộm cắp ; cái nghề sinh nhai như thế, tất có ngày cũng đâm đầu vào pháp-võng, mà chôn chân vào cùm. Những hạng con ấy là hạng con làm cho cha mẹ hết nỗi trông mong, tuyệt đường nhờ cậy, mà thường khi ngậm cay nuốt đắng, lụy mình xấu mặt vì con. Ấy là một hạng người bất hiếu.

Hai là hạng ham cầu khoái-lạc. — Hạng bất hiếu này chẳng cứ gì bọn vô nghệ-nghiệp, dù có nghệ-nghiệp mà nghệ-nghiệp không thành, nghệ-nghiệp đến hỏng, ấy là vào hạng này. Kia những người hoặc đương học hành, hoặc đương buôn bán, hoặc đương làm công làm việc v. v. bỗ ham cầu khoái-lạc đặt mình vào nơi hạm tinh vô hình, cho đến nỗi học chẳng thành tài, buôn dẫn đóng cửa làm công lên việc đến không hết bổn-phận, không được phát đạt, không trọn nghĩa-vụ, không còn danh-dự, ấy chính là những hạng đại bất hiếu với gia-tộc với mẹ cha ! Cha mẹ cho con đi học, chắc con tất có ngày được nên người, cha mẹ cho con vốn đi buôn, chắc con tất có ngày được giàu khá, cha mẹ chắc con làm công, làm việc, tất không có thì giờ mà chơi xăng nghịch dại. Thế nhưng cha mẹ có nghĩ đâu đến, ngờ đâu rằng cái nghề-nghiệp chính đáng là cái vỏ bọc, là cái mặt nạ ở ngoài, mà cái chí hướng của con là phần khoái lạc tự-do bỉ-bỉ, nay cơ bạc, mai rượu chè, nay cao-lâu, mai ca-quán, rồi đến vay công lĩnh nợ của người. Cái tình hiếu học không bằng cái tình ham chơi, cái lải buôn, cái lương tháng, không bù lại với cái phí vô cùng của sự xa-hoa vô hạn. Cái gia đình vô-hình, cái dục-khế vô đề, cha mẹ vẫn tưởng rằng cái tiền-trình vạn-lý của con ! Cây gỗ kia mọt ở bề trong, đến lúc hết người ngoài mới biết. Còn gì là cơ-nghiệp, còn gì là tư-cách, còn gì là đời ! Cha mẹ lúc đó mới biết rằng con bất hiếu ! thì đã không sao cứu lại được rồi.

Ngoài hai hạng ấy ra, ở xã hội ta hoặc ngày nay những thứ hoặc tham của mà hại cha mẹ, hoặc tranh nhau gia-sản mà kiện cha mẹ ; hoặc cha mẹ già mà không biết chiều đãi, hoặc không hòa thuận các anh em trong nhà trong cửa mà làm cho cha mẹ thương tâm, cho đến những kẻ bàn vụng mẹ cha, không chăm phụng dưỡng thì ở xã-hội ta nhiều lắm, mà đến nỗi gia-đình bao giờ cũng có những cảnh trái-ngược xảy ra. Đó cũng là một hạng bất hiếu mà người ta dễ biết.

Ôi ! bất hiếu có nhiều cách, mà những con bất hiếu ở ta thật thảy vô vàn. Ta viết bài này là có ý mong rằng ai là người bất hiếu thì nên cải-quá tự-tân, mà ai là người làm mẹ làm cha, nên sớm dạy cho con biết hiếu. Nhất là những người thường chôi cái lỗi bất hiếu về sự gia-đình nghịch cảnh, thì ta xin nhắc lại câu của tiên-hiền nói : « Thiên-hạ không bao giờ có cha mẹ không phải, chỉ có con bất hiếu mà thôi ! » Ôi ! nghịch-cảnh mà ở được hiếu mới thật là người con biết hiếu với mẹ cha, chớ thuận-cảnh thì cái hiếu rất dễ vậy.

Làm con phải hiếu, ta làm con ta ở sao cho cha mẹ khỏi phàn nàn đến câu « có con tội sống » thì ta mới đáng là người mà mới khỏi phụ lòng cha mẹ.

B. M.

ÂU-CHÂU ĐIỆN-TÍN

HAVAS

Paris ngày 5 Février 1923

Cuộc hội-nghị giảng hòa Đông-âu

Vì người Thổ không ưng thuận các khoản nói về việc kinh tế, nên cuộc hội nghị phải đình hoãn.

Động đất ở Hoa-kỳ

Ở New York có tin đến nói rằng ở các đảo Sandwich có động đất.

Paris ngày 6 Février 1923

Cuộc hội nghị giảng hòa Đông-âu

Ở Lausanne có tin đến nói rằng người Thổ ưng thuận các ở ấu khoản nói về lợi quyền của những dân về đạo Thiên-chúa.

Paris ngày 7 Février 1923

Cuộc hội-nghị giảng hòa Đông Âu

Ở Lausanne có tin rằng phái bộ nước Thổ đã trở về nước.

Ở Londres có tin rằng chánh-phủ nước Anh không ưng thuận đặt cuộc điều-đình nữa, và cứ như ý chánh-phủ ấy, thì ngày nay chỉ còn có một phương kế là nước Thổ phải ký tờ hòa ngị đi thôi.

Ở Constantinople có tin rằng chánh phủ nước Thổ bị lệnh lập tức soạn sẵ các quan binh hưu trí và lại yêu cầu các chiến thuyền Đồng minh phải ra khỏi bến cảng Smyrne.

Việc trú binh ở bạt Rhur

Ở Dusseldorf, thợ thuyền bỏ xa tại nhiều thành-thị lại đình công.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux ngày 8 Février 1923

Việc trú-binh tại nước Đức

Nhà điện-báo *Havas* tối rằng tin các báo nước Đức nói rằng các nhà kỹ-sư nước Ý hiện nay đương ở Essen có tỏ ý muốn trở về, là một tin đồn sai không đúng.

Có tin rằng trong hạt Rockinglean-sen, nhân dân hãy hoại các đường điện thoại. Các nhà quyền-binh quyết nghĩ rằng những người có công cử phạm tội hãy hoại ấy [illegible] cho tòa án binh xử án để trừ những việc hãy hoại ấy đi.

Các nhà quyền-binh nước Pháp có báo cho các viên chức nước Đức hiện đương lông dịch dưới quyền các nhà quyền-binh của các đạo trú binh biết rằng sau này nước Pháp nước Đức hai bên điều-tình với nhau, nước Pháp sẽ yêu cầu nước Đức phải ưng thuận một điều khoản có thể bảo-hộ được quyền lợi của các viên ấy về việc lương-bổng và thuyên-trì.

M. Luther, xã trưởng ở Essen, thấy thợ thuyền đã có bề nàng, bèn xin với các viên hội-trưởng các hội liên-hiệp thuyền nhỏ bọn thợ thuyền.

Nhà quốc-gia ngân-hàng nước Đức có phát-hành những ngân-phiếu 50,000 marks

Quan Công-tác bộ thượng thư Le Trocquer đi kiam-tị ở hạt Rhur về có tuyên-bố cho các đại-biểu báo-quán biết rõ mọi việc chánh-phủ nước Đức bảy-hoại các dụng-cụ vận-tải. Các xe-khí đùng làm hiệu họ làm trái ngược cả đi. Những người Pháp làm việc hòa-xa rất là nhanh trí-khôn, nên tránh được những sự hiểm nghèo. Như người Pháp giữ được hòa xa Ostende Bâle không trượt bánh ở Coblence ngày hôm thứ ba, mới rồi, tăng là cước sự nhanh trí khôn ấy.

Cứ mỗi ngày số chuyến xe lại tăng lên. Ông Le Trocquer lại nói rằng việc vận quân lính và lương thực vẫn được như thường. Cả các chuyến xe đi từ nước Đức đến nước khác cũng vậy.

Hiện các nhà quyền-binh đã trù tính mọi phương-tiện để chở than về Pháp. Ngày hôm thứ ba có ba chuyến xe đi qua Aix-la-Chapelle, và ngày hôm thứ tư có sáu chuyến.

Việc vận tải trên sông đã được như thường. Ngày hôm thứ ba ở Duisbourg ở Ruhrort và ở Ludwigshafen có mười ba chiếc tàu chở than về Pháp.

Các báo nói rằng không có thể nào vì nước Pháp mà cuộc hội-nghị bỉ-thành công.

Bản giao-ước riêng của nước Pháp và nước Thổ ở Angora khiến cho nước Pháp được cái địa vị đặc-biệt song mà nước Pháp không có lợi-dụng cái địa-vị của nước mình. Nước Pháp chỉ muốn cho cuộc hòa-nghị điều đình xong. Đến lúc cuối cùng nước Pháp cũng tỏ ra rằng nước Pháp không có mục đích gì là ích-kỷ cả, đại-khái như các vấn đề kinh tế có quan hệ riêng đến nước Pháp mà nước Thổ làm ra sự khó khăn, thì nước Pháp cũng ưng để riêng ra ngoài.

Phái bộ nước Anh có bảo phái-bộ nước Thổ nên soạn một bản khởi nghị khác, nhưng phái-bộ nước Thổ còn phải đợi ý kiến chánh-phủ Angora về việc ấy, nên đã khởi hành ở Lausanne sáng hôm thứ tư. Trước khi lên đường, Ismet Pacha có nhắc lại mấy lần rằng cuộc hội-nghị không phải là bãi, nhưng là tạm hoãn đó thôi. Viên ấy lại có nói : Sau này có triệu tập hội-đồng nữa, thì viên ấy sẵn lòng đến dự nghị. Việc viên trưởng-binh nước Thổ tại Smyrne có báo cho các viên quản đốc chiến thuyền Đồng-minh rằng các viên ấy phải đem chiến thuyền ra khỏi hải cảng ở đây, thì các chánh phủ Đồng-minh cho rằng không có thể ưng được, vì hiện nay các nước đối với nhau vẫn còn là đình chiến

Các nhà cựu chiến binh đối với việc trú binh

Hội liên hiệp của các nhà cựu chiến binh Đồng-minh, mà số hội-viên cộng được 9 triệu người đều tán đương cái thái-độ của hai nước Pháp, Bỉ trong hạt Rhur.

Bordeaux ngày 9 Février 1923

Nước Thổ với Đồng-minh

Viên Tổng-đốc ở hạt Smyrne có báo cho quan đại-sứ nước Pháp biết rằng việc yêu-cầu các chiến thuyền Đồng-minh phải rút ra, nay lại gia hạn một hạn là 24 giờ nữa mới phải thực-hành, để còn đợi mệnh-lệnh của chánh phủ Angora.

Về việc ấy báo *Le Temps* có nói : Nước Pháp rất hiếu hòa, cũng như trước khi nước Pháp sẵn lòng rút quân cách xa đường giang-giới nước Đức mười kilomètres. Nhưng nếu động đến tàu thuyền của quân lính nước Pháp thì nước Pháp sẽ đối lại một cách cương nghị và cho đến kỳ cùng vậy.

Cái phong-trào quốc-tế cộng-quản ở Trung-hoa

Nước Trung-hoa vì ít lâu nay về đường chính trị càng ngày càng phiền nhiễu, vì đó mà tài-chính càng ngày càng hẫm lọc vào cái địa-vị rất nguy. Các ngoại-trái đến kỳ phải trả đều giao-hách một cách rất kịch liệt, không thể nào mà tong phó được, cho nên các nhà trái chủ ngoại-quốc thì nhau đòi hỏi, một mặt rủ nhau bắt chính-phủ Trung-hoa phải thanh toán hết các khoản, một mặt định cùng nhau giảm cái cái số thu-nhập của tài-chính Trung-hoa, cho nên hơn vài tuần gần đây, ở tại kinh-thành Bắc-kinh nổi lên hai cái phong-trào, kích động nên một mối dư-luận rất là nhiệt-liệt : một là cái phong trào Trương-thiệu-Tăng tổ-chức nội-các ; hai là cái phong-trào quốc-tế cộng-quản nay.

Cái phong-trào nầy khí mới nổi lên tức ở cơm Giao-dâu ở tlnh Sơn-đông, tức đầu còn chưa ai tin, sau nghe thấy các nhà trái-quyền Anh, Mỹ, đã liên-hợp với các nhà tư-bản Nhật-bản, hai ba phen bàn bạc, rắp càng đến chính-phủ Trung-hoa, định gồm tính một thể cho trù xong hết các món nợ, phàm hết thảy các món vay thuộc về rừng rú, đường sá, các mỏ, quan-giới và các cơ-khí đều bảo-quản vào đó. Lại định không chuyện hạn ở ở chính-phủ Trung-ương, phàm các tỉnh hai không cứ Nam Bắc, chỗ nào mà các nhà tư-bản ngoại quốc cùng với quan địa-phương có định những khoản nhỏ tỉnh tỉnh, cũng đều tính góp vào đó làm một. Cái việc đó thì các nhà trái-chủ ngoại-quốc trước tổ-chức nên một đoàn-thể, làm thành ra ấn quyền, cùng với chính-phủ Trung-hoa đàm phán ; cái đoàn-thể ấy là những người làm đại biểu cho các trái chủ, chủ ý là đòi cho kỳ được nợ, nên chính-phủ Trung-ương không thường-hoàn được, thì họ bắt phải chiếm theo các khoản quan-hệ mà ở trong ấn quyền họ đã định bắt phải có với gì thế vào làm đề-áp. Nhưng chính-phủ Trung-hoa đương lúc kiệt quệ nầy lấy gì mà làm đề áp, vì bộ Tài-chính và bộ Giao-thông đã không có số thu vào, nếu các trái chủ ngoại quốc muốn xử trí lấy thì tất là phải cộng quản cái tài-chính của Trung-hoa. Cái phong-trào đó ngày một thịnh lên, cũng đủ làm cái ngay cơ phá sản cho chính-phủ Trung-hoa vậy. X.

Bài ca Âu-trĩ-viên

Theo lời Ngô-thì-Quyên nữ-sĩ thì cuộc thi bài ca Âu-trĩ-viên này cũng lần-lượt đăng báo như cuộc thi thơ nước lụt của bán-quán năm xưa, để nghe những lời bình-phẩm của khách làng văn, rồi sau mới bàn đến việc điểm-duyệt. Vậy xin nói để các ngài biết rằng các bài đăng ở mục này chưa có phần hơn kém trên dưới chi cả, mà còn rọc phách giấu tên, thì đành số thứ-tự mà thôi.

LVII

Văn minh khai-trí tự đây,
Bắt đầu cổ động lần này Trĩ-viên.
Thương tình các trẻ ấu niên,
Cây thuê gánh nước lấy tiền nuôi nhau.
Nhiều kẻ khó, ít kẻ giàu,
Cơ hàn khổ sở ốm đau cũng nhiều.
Đẻ con mà phải bỏ liều,
Bỉ làm từ sớm đến chiều ai coi.
Từ đây được hẳn được hơi,
Nhờ ơn hội lập chọn người trông nom
Bấy giờ khỏi đói khỏi còm,
Yên lòng cho mẹ sau con được nhờ.
Vệ-sinh gìn giữ trẻ thơ,
Cho ẩn cho ngủ có giờ không sai.
Mỗi giường một đứa không hai.
Bán ăn bày một dãy dài riêng nơi.
Áo quần lại có đồ chơi,
Có bà bảo-mẫu lại người dạy khuyên.
Dạy minh ngay thực thảo hiền,
Anh em minh được vẹn tuyền nết na.
Ông bà xiết kể bao là,
Nói đây ít hẳn may mà thánh thần.
Quốc dân chẳng nhất lựa vần,
Để cho con trẻ xa gần ca rao.

LVIII

Phải vườn Âu-trĩ là đây,
Anh đưa em đến gốc cây cắng ngồi.
Sẵn đồ vật nhỏ ta chơi,
Khát thời ta uống, đói thời ta ăn ;
Sẵn người đỡ, sẵn người chăm ;
Sẵn nước là rửa sẵn khăn ta chùi.
Vậy vườn hoa để mọi người,
Lúc rảnh ra nghĩ lắm vui cũng nhiều.

Do Võ Phi Hùng cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

râm.
Ở đây xa vắng, xa đằm,
Đường xe ngựa vắng; vườn hằm, hố xa.

...

Nhớ khi chưa thiết lập ra,
Vườn là vườn rậm, ta là ta hư
Trông nom chăm bón ai dư?
Có chăng cha mẹ, vắng từ rạng đông!
Giao em để lại anh bồng.
Tuy không đương nổi, mà không dám từ.
Dốc lên, chân bước lặc lừ,
Mặt hầm hầm cố, cổ lừ khừ hen.
Đầu bờ, xó bụi lách len,
Áo tươm tướp rách, mặt lem nhem bùn.
Lại khi đầu nhọt, bụng giun,
Mặt đau hàng tháng, ho luôn từng hồi.
Lá ai nhịt, thuốc ai nhồi!
Lâu ngày thời khỏi độc trời lại đau

...

Nghe người lớn chuyện cùng nhau,
« Quân sang chức trọng hiếu sâu chân tình.
« Động lòng xót giống nòi mình,
« Thuyền từ quyết vớt sinh linh khắp vùng.
Ấy là một cái ân chung,
Ta nên ghi nhớ sâu cùng óc ta.
Hỏi tên bực ấy chi mà?
Rằng hội Khai trí chính là ân nhân.

HÀI ĐÀM

Ông Táo báo mộng

Hôm qua xem xong bài « Vua bếp báo mộng » đăng *Trung-Bắc* vừa thiu thiu ngủ thì thấy một ông đội mũ giấy như mũ cúng 23 tháng chạp. Tôi liền hỏi: « Dám hỏi thưa ngài, có phải ngài là ông Táo không? » — Chính phải, ta là ông Táo đây. — Thế may quá! xin ngài thứ lỗi mà cho tôi phép hỏi ngài hai điều này:

1· Tất cả thiên-hạ chỉ có 3 vợ chồng ông Táo hay là mỗi nhà có một bọn ông Táo? Mà nếu mỗi nhà có một bọn ông Táo thì hiện nay Hà-thành đương làm biết bao nhiêu nhà mới thì trên thiên-đình đã trù tính mà ký bổ thêm ông Táo sẵn chưa?

2· Nếu mỗi nhà có một bọn ông Táo thì cả nước Nam-Việt, cả Á-đông, cả ngũ-châu có bao nhiêu bọn ông Táo tất cả?

Ông Táo nghe thấy câu hỏi buồn cười rồi nói: « Thôi thì các anh muốn bảo ta có bao nhiêu bọn cũng được, vì từ xưa đến nay ta có hề cãi các anh bao giờ đâu; nhưng chỉ có hai điều này các anh làm là thật buồn cười:

Điều thứ nhất là nếu các anh cho mỗi nhà phải có một bọn ông Táo, chẳng thế sao các anh lại cúng mỗi nhà một cỗ mũ, 2 cái mũ ông, 1 cái mũ bà thì ra các anh cứ ép duyên chúng ta bọn nào cũng phải hai ông một bà à? Dễ có lẽ các anh cho thế-giới chúng ta hiếm đàn bà đấy hẳn?

Điều thứ hai là các anh lo ta *đầu trần* nên các anh cúng mũ mà chẳng nhà nào cúng ta quần áo thì ra chẳng có ai lo ta *ở truồng* hết thảy »!!

Ông Táo nói đến đấy, tôi buồn cười giật mình trở dậy thì ra mình cũng chiêm bao......

Yên-sơn

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 9 Février này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 7 f. 95

Thị-giá quốc-trái. — Ngày 9 *Février 1923*: 3 %. 58,55 — 5 %. 1915 1916 75. 25 4 %. 1918 62, 70. — 5 %. 1920 89 40. — 6 %. 1920 88,99.

Tin tàu. — Tàu *Orénoque* khởi-hành ở Saigon đi Hải-phòng ngày 9 Février 1923, hồi 18 giờ.

Quan Thượng thư Sarraut đã về đến Pháp — Như bản báo đã đăng trong một số trước, quan Thượng-thư Thuộc địa Albert Sarraut đi kinh lí tại Saint Pierre et Miquelon đã trở về nước Pháp từ chiều mồng 5 Février. Hôm sau ngài lại nhận việc ngay ở bộ Thuộc-địa.

Quan Thượng Phạm lại Kinh. — Quan Phạm-văn-Thụ, tổng-đốc hạng nhất tỉnh Nam định, nay cải thuộc về quyền quan Khâm-sứ Trung kỳ để trọng nhậm chức Thượng-thư tại Nam-triều chính-phủ. Chưa rõ quan Phạm sẽ coi Bộ nào.

Phái viên của Nghị-viện Pháp đối với các cựu chiến-binh. — Phái-bộ có xin quan Toàn-quyền phàm trong các ngạch ở các công sở mà khuyết thì cho các cựu chiến binh nào hơn lệ được cái quyền bổ trước. Quan Toàn-quyền đã điện ngay cho các quan thủ hiến các xứ hỏi các ngài xem có xin cho ai thì điện trình ngài biết.

Trường Cao đẳng. — Quan docteur Pol dori, thầy thuốc hạng nhất nay được bổ giáo-sư thực thụ hạng nhì trong bực Cao-đẳng học.

Sở Chiếu ảnh của phủ Toàn-quyền tại Vân nam. — Theo lời xin của quan đô-đốc Đường-kế Nghiêu, quan quyền Toàn-quyền đã phái sở Chiếu-ảnh của phủ Toàn-quyền sang Vân-nam để chụp những cảnh rất hay. Sở ấy lại mang theo cả những phiến-ảnh cổ động cho công cuộc nước Pháp để chiếu thì tất là nhân dân Vân nam lấy làm vui lắm.

Phủ Toàn-quyền. — Quan cai-trị Hückel ở Pháp nghỉ mới sang thì nay bổ vào phủ Toàn quyền, phòng coi các việc án cai-trị.

Pháp-học bảo-trợ. — Tối hôm qua, hội Pháp-học bảo-trợ họp đại hội-đồng thường-niên. Kỳ này là kỳ thứ hai mới họp thành, vì lần trước đã đạt đại hội mà các hội-viên đến không đủ số, cho nên lại phải đạt lại kỳ này nữa. Cả thảy có 14 ông hội-viên đến dự hội.

Quan Đô-thống Đỗ là chánh chủ hội đọc tờ tổng cáo tình hình hội trong năm vừa qua, tính ra vốn hội đem đặt lãi chỉ được mỗi năm có hơn một nghìn, vừa đủ chi cấp cho một người học-sinh mà thôi.

Sau đến ông Đào-văn-Sử xin với các viên trị-sự mỗi ông gia tâm giúp vào thì hội sau này mới thịnh đạt lên được. Một mặt thì cần phải thỉnh-cầu với Chánh-phủ giúp cho được phần nào hay phần nấy. Một mặt nên cổ-động cho đông số hội-viên, hoặc mở ... vốn vào cho hội để sau này ít ra mỗi năm cũng tư cấp được cho bốn người học-sinh là ít.

Sau đến việc bầu lại tòa Trị sự thì ai nấy đồng-thanh tái cử cả tòa Trị-sự cũ cứ lưu chức mà giúp việc cho hội.

Lại một hội ái-hữu nữa. — Các ông thư-ký nhà Đông-pháp Ngân-hàng vừa rủ nhau làm điều lệ lập ra một hội ái-hữu riêng để tương-trợ lẫn nhau. Điều lệ ấy quan Thống-sứ đã duyệt y rồi.

BÁN: *Đất 4250 thước vuông ở phố Duvillier có ngõ ra phố Sinh-Từ. — Đất số 83 phố hàng Bông. — Nhà số 22 phố hàng Đẫy. — Máy và đồ làm dầu. — Máy say gạo. — Cân tây tốt.*

Hỏi tại số 6 phố Ngõ Gạch.

41

Xe điện đụng xe ngựa, ô tô đụng xe đạp. — Sáng hôm kia, hồi 11 giờ rưỡi, con trai quan Giám-binh Nicolas đi xe ngựa ở đường Puginier về, khi tới Cửa-nam thì bị cái xe-điện số 14 đụng phải, người con trai và người đánh xe đang ngồi ghế bên này bị bắn sang bên kia, nhưng chỉ bị xây xát xoàng thôi, còn cái xe thì bị hỏng nhiều.

Cũng hôm ấy, đến chiều hồi 5 giờ, M. Văn-đình-Quang tham tá Thương-chính đi xe đạp ở ngã tư đường Paul-Bert và đường Rialan thì bị một cái ô-tô ở phía trường Nữ học Tây đụng phải và đi về phía đường France. Cái xe ô-tô ấy, đi rất mau, người vặn máy là một bà đầm cùng ngồi với một người Tây nữa M. Quang không bị thương, nhưng xe hỏng mất cái bánh đằng trước. Thế mà cái xe ô tô cứ việc chạy thẳng không dừng lại M Quang không nhớ số xe, nhưng có trình Cẩm.

CÓ ĐẤT MUỐN BÁN

Một khu đất tại bờ sông (Quai Clémenceau) ước độ 880 thước vuông, có cả xưởng bán hàng nữa.

Ai muốn mua xin hỏi tại số 8, phố hàng Bát cũ (Rue Vieilles des Tasses) Hanoi.

3533

Tại hội Trí-tri. — Hội Trí tri có đạt tờ cho các hội-viên đến ngày mồng một thì họp tại hội-quán để tỏ tình liên lạc và chúc mừng năm mới.

...

Hội Quảng-thiện cũng đạt tờ sau này:

Ban Trị-sự hội Quảng-thiện định đến ngày mồng 3 Tết, là 18 Février 1923, hồi 2 giờ rưỡi chiều, họp đại-hội đồng tại công-quán hội Trí tri để giao chúc tân-niên.

Vậy xin liệt-quí hội viên nhớ đến ngày giờ ấy lại hội-đồng cho đông đủ, trước để mừng hội ta đến xuân này tăng thêm tuổi nữa, sau là nhân dịp tân xuân họp mặt cùng nhau cho tỏ tình liên lạc.

Giấy khen đích đáng — Viên đội pháo-thủ Triclin và M Gathleben là cai ở sở Tàu bay đều được giấy quan Binh khen vì đã cứu mấy người bị nạn ô tô ở dưới Ấp hôm nọ.

Cơ, tri-huyện hạng nhất huyện Yên-hưng, tỉnh Quảng-yên, được nghỉ 3 tháng không lương.

M. Đặng-văn-Hữu, ký-lục thượng hạng hạng nhì ở Hải-dương, nay được nghỉ 6 tháng lĩnh nửa lương.

M. Trần-văn-Hoa, thư-ký thượng hạng hạng nhất, tỉnh Quảng-yên, nay được nghỉ 3 tháng.

M. Đèo-văn-Long, tùng cửu-phẩm văn-giai, (9 2) chánh-tổng Sóc cọp, tỉnh Lai châu, nay tạm quyền-lý các việc châu Điện biên. (Lai-châu) đợi đến khi bổ viên tri-châu thực thụ.

M. Lê-văn-Thận, thừa-phái hạng năm huyện Hải-hậu (Nam-định), nay đổi đi huyện Thanh-ba.

M. Ng-như-Gi, thừa phái hạng năm huyện Thanh ba, nay đổi đi huyện Hải-hậu.

HAY CHO XÃ-HỘI

Một phòng khám bệnh cho người nghèo khó của quan Đốc tơ Bi cơ man (PIQUEMAL) tại phố hàng Bông, số nhà 178, 7 giờ rưỡi đến 9 giờ, chủ-nhật ngày lễ nghỉ.

Ngạch Văn tự. — Phan v-Triệu và Thái-v-Kha, thư-ký tập sự ngạch Văn-tự được thăng thư ký hạng sáu.

Ngạch Bưu-điện. — Các viên thư ký ngạch Bưu-điện có tên sau sau này đều được thăng chức:

Thăng thư ký thượng hạng ngoại hạng 1540 p:

M. Mai-v-Cương.

Thăng thư ký thượng hạng hạng nhất 1320 p:

MM. Đỗ-đức-Tư, Mai-v-Tòng, Lê-v-Hiền, Phạm gia-Thái, Vũ-v-Tâm, Trần-quang-Văn.

Thăng thư ký thượng hạng hạng nhì 1144 p:

MM. Ng-v-Hich, Võ-Cư, Trần-v-Giu.

Thăng thư ký thượng hạng hạng ba 1074 p:

MM. Trần-quan-Hoi, Lê-v Cư, Lê-dang-Khai Hoàng-ngọc-Khuê, Phạm-v-Trát, Lê-v-Cư, Dương-v-Hiên.

Thăng thư ký thượng hạng hạng tư 996 p:

MM. Ng-văn-Toa, Hồ-minh Tru, Kiên-v-Ngoan, Ng-ngọc-Diêu, Ng v-Phúc, Ng-vĩnh-Tuy, Trần-đức-Tiên, Cao-v-Dai, Ng-v-Qui, Phạm-đình-Giới Ng-v-Sanh.

Thăng thư ký hạng nhất 918 p:

MM Phạm-như-Bích, Ng v Chính Ng-ngọc-Khóe, Phạm-v-Khan, Ng-v-Chung, Phạm-ngọc-Hiến, Vũ-đức-Tinh, Đỗ-đức-Hạnh, Lý-văn-Thông, Đào đình Hiên, Trần-v-Tranh, Ng-khoa-Ty, Đào-v-Đông, Phan-v-Xuân La-văn-Thuần, Trần-văn-Xon, Đỗ-đình-Lương, Ng đăng-Tuyên.

Thăng thư-ký hạng nhì 840 p.:

MM. Ng văn-Kinh, Vũ-huy Thiện, Hoàng-văn-Văn, Vũ ngọc-Long, Ng-huy-Văn, Đào-đăng-Nghi, Ng-v-Hoa Ng đăng-Ngạn, Ng-v-Ngữ, Lê hữu-Sa, Trần-văn-Hiêm, Ng-huy-Thuần, Ng-Đạt, Hồ-văn-Đát, Cao-đắc-Viên.

(Còn nữa)

Phủ, trợ giáo tập sự, nay được thăng trợ giáo thực thụ hạng tám, kể từ ngày 1er Janvier 1923.

M. Lê-văn-Vỹ, trợ giáo tập sự, nay được thăng trợ giáo thực thụ hạng tám.

M. Đỗ-liên-Phương, trợ giáo tập sự, nay được thăng trợ giáo thực thụ hạng tám.

Cần một người 26 tuổi trở lên, không có việc làm, biết chữ Pháp ngang với học-trò năm thứ ba trường Bưởi để dạy 2 đứa trẻ học.

Hỏi tại nº 12, Rue Takou Hanoi.

3535

Được nghỉ. — Mme Tạ-thị-Uẩn, trợ giáo thực thụ hạng bảy, theo như đơn xin thì được nghỉ một năm, kể từ ngày 10 Janvier 1913.

Mông bổ. — M. Ng-văn-Luận, có bằng Sơ đẳng tiểu-học, mông bổ giáo-học tập sự, kể từ ngày 22 Février 1923.

Di trường — Trường Sơ đẳng Bằng-lai, huyện Kim-thành, tỉnh Hải-dương, trước làng ở Phú-tải nay di sang làng Bằng-lai.

Tiền trợ cấp. — Số tiền trợ cấp hàng năm là 28 p. 83 cấp cho Phạm-thị Nhỡ quán làng Văn thái (Hà-đông) là vợ góa một người lính khố xanh bị sát hại trong việc Thái-nguyên ngày 3 Août 1917 thì nay lại được một hạn nữa kể từ 1er Janvier 1919.

Cấp 10 p 00 cho Ng-thị-Ít quán làng Pạn-hoa tổng Hạ-quan, châu Ngân sơn (Bắc kạn) là mẹ một người lính cơ tên là Hoàng v Sác mất ngày 3 Janvier 1923.

Tiền tuất quả. — Cấp 25 p. cho Mme Ng-thị-Huỳnh là vợ góa M. Trần-quang-Nghĩa, nguyên lãnh-binh Hưng-yên, nhà ở làng Văn-chương (Hà-đông).

Đổi tên làng. — Làng Hoàng-thứ, tổng Tu-ô, huyện Thanh-miện, tỉnh Hải-dương, nay đổi tên là làng Hoàng-tường.

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hỏa (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Buổi chiều nào cũng khám bệnh từ 2 giờ đến 4 giờ, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

3502

Tháng củ mật. — Tên Đỗ v-Lam ở đường Huế và Đào-thị-Nghênh vú sữa nhà ở đường Sinh từ ăn cắp hai cái đồng hồ quả quít giá 60 đồng của M Đạt bán hàng ren ở dốc hàng Kèn thì đã bị bắt giải vào Tòa án.

— Mme Ng-thị-Thoan ở hàng Mã-mây số 89 trình mất trộm các quần áo và 4 cái khuy vàng giá 40 đồng và một số tiền nữa là 44 đồng

— Hiệu Cát-thành, phố hàng Gai trình rằng một người thợ làm công là Ng-chu-Huyên lường mất 40 đồng.

mưu trình mất trộm một cái xe đạp giá 75 đồng.

— M. Bùi-v-Phan làm ở trường Cao đẳng kiện thị Hai ăn cắp 20 p. và các đồ nữ-trang với quần áo đáng 75 đồng trốn đi mất.

— Tên Ng-v-Tích đầy tớ nhà số 87 phố hàng Vải thâm ăn cắp của chủ là M. Phạm-quang-Tang các đồ tư-trang giá đáng 100 đồng thì nay bị tống giam để xét hỏi.

— Mme Phúc-Long ở phố hàng Gai số 91 trình mất một cái giấy biên lai 800 đồng của M. Dương-Thu cũng ở phố ấy số 114 đã biên nhận.

— M. Phạm-văn-Cát, lính khố đỏ trình rằng Lê-thị-Yên lấy mất 71 đồng trốn đi mất.

Khéo chẳng mẹ mìm. — Một người lái-đò là Nguyễn-thị-Chắn ở phủ Khoái-châu qua Hanoi, trình rằng đứa con gái tên là Thị-Nhi 5 tuổi lạc đi đâu mất từ 11 giờ sáng hôm kia.

HOTEL DES COLONIES

HANOI

Chỗ nhà số 82, phố hàng Trống, nay dọn một phòng riêng để tùy thích các qui-khách muốn dùng riêng hẳn ở đấy cho biệt-tịch hay ngồi chung ở đàng nhà cũ này cũng thế.

Người làm trong Hôtel hiện nay đổi mới cả.

Giá bữa ăn như sau này:

Có rượu . . . 1$20

Không — 0 90

3531

Một điều rất cần, rất hại mọi người nên biết. — Bản quán tiếp được bài sau này cứ nguyên văn đăng báo: Một điều này, chắc là đã nhiều người Annam đã bị phải, mà chính tôi cũng đã bị phải, nay tạm kể qua ra đây, xin ngài làm ơn đăng lên quí báo, để cho mọi người biết mà phòng giữ, thì ai ai cũng phải cảm tạ ơn ngài vạn bội.

Nguyên ít bữa nay, tôi có mua 1 vé quốc-trái Đông-pháp của người nhà quê, mang lại bán cho tôi, mà tôi đã bảo phải làm giấy cẩn-thận. Song khi tôi đưa ra cầm phiếu ấy ở nhà Ngân-hàng (Banque) khi nhà Băng dở sổ ra xem, thì không phải tên của người đã ký bán cho tôi, sau bảo tôi ra kho-bạc xin 1 một cái giấy chứng chỉ, thì kho-bạc xem sổ cũng lại là không phải tên người ấy đã mua cái phiếu ấy. Bây giờ cái phiếu ấy, thành ra vô dụng. Nay tôi đi hỏi xem ra, thì ra các phiếu quốc-trái Đông-pháp, cái nào cũng thế cả, ở phiếu thì là vô danh, song chỉ biên số mà sổ các nhà Ngân-hàng, hay sổ

(Xem trang thứ ba, cột thứ [illegible])

Kính trình quý-khách biết rằng cửa hàng in chữ số 45 phố hàng Bồ của tôi, nay Ích-hữu-thư-xã đã giao giả cho tôi rồi, xin quý-khách đến chiếu cố cho như cũ, tôi xin làm hết sức để các ngài được bằng lòng, cảm ơn lắm.

Nay kính trình.

LAY-VOUNE-HING

Imprimeur

45, Rue des Paniers, 45

HANOI

3534

NỮ-TRINH-THÁM

THUẦN-PHONG dịch thuật

Truyện mấy nhà nữ trinh-thám, khéo đem cái tâm tư tinh mật cái thủ-đoạn khôn ngoan, đổi dạng thay hình, khinh thân mạo hiểm mà khám phá được mấy cái kỳ án. Xem truyện này đủ biết cái tài thám ẩn trích tinh, bọn quần soa cũng không nhường gì các nhà đại trinh-thám xưa nay vậy. Cho hay yếu liễu tơ đào, vốn chịu tinh-anh trời đất; đừng nghĩ lòng lan tính huệ không bằng đảm lược nam-nhi.

Nàng Tuệ-Châu nói:

Thế sao lại cho là sơ sài được?

Sử-Sam nói:

Cứ tôi nghĩ, thì án tình chưa chắc đã như thế. Nhưng hãy nghe chị Vi nói xem sao. Nàng Tiệp-Châu cũng mỉm mỉm mà rằng:

Vâng. Chị Vi lại kể đi cho chúng tôi nghe nốt. Bấy giờ trong tiệc lại yên tiếng, nàng Vi-viên liền kể tiếp rằng:

Ấy phụ-thân tôi trước cũng đoán hư em Tuệ vừa nói, nhưng không phải, vậy tôi xin nói hết các chị em cùng nghe. Mấy cái chứng cớ tôi vừa nói, là của một tay Trinh-thám tập-sự tên gọi Kim-Phú thám được, đến tối hôm mồng bảy, đem trình thân-phụ tôi, thác-phụ tôi có ý ngẫn ngừ, liền giữ Kim-Phú ra chỗ vắng mà dặn rằng:

Phải làm như thế như thế. Lại móc túi lấy ra một cái khăn mặt nhỏ, đưa cho Kim-Phú xem mà bảo:

Cần phải xét kỹ, còn cái chứng cớ này. Kim-Phú lĩnh mệnh lui ra.

Qua một ngày nữa, lúc chập tối Hữu Tài lại về nhà trong bụng nghĩ: Ta về làng mất ba ngày, mà trước bài-vị mẹ tự bấy đến nay không ai đơm cúng được bát cơm tẻ, hồn thiêng lẫn quất, mẹ có thấu tình con, nghĩ thế rồi nức nở khóc òa lên, vì trong nhà nguyên chỉ có một con một mẹ. Liền đếm tiền trong đẫy, lấy ra hào rưỡi mua thịt thái gạo trước, làm cúng cơm mẹ bữa chiều. Lúc bưng mâm lên rồi, đốt nến thắp hương, xong liền phủ-phục trước giường thờ, vật mình khóc lóc.

Cúng xong, sực nhớ hôm chôn mẹ hàng xóm cũng có kẻ chạy đến đỡ đần mọi việc, lẽ phải đến tạ ơn, nhưng khi vội về làng, chưa đi được khắp. Thế thì giờ phải đi, nhưng thôi, giờ đã khuya rồi, đến làm bận người ta, chi bằng mai dậy sẽ liệu.

Nghĩ xong, liền bưng mâm ăn qua loa mấy miếng rồi phục ngủ trong ổ rơm, mấy ngày chật vật ngược xuôi, nên khi vừa đặt lưng nằm, liền thiêm thiếp giấc vàng. Lúc dậy mặt trời đã lên cao ba ngũ. Tỉnh dậy rờ đến đẫy tiền, sắp sửa làm mâm cúng sáng, thì liền hoảng hốt mà kêu lên rằng: Ấy chết! Đâu! Thôi khổ rồi! Đẫy tiền gối đầu ổ này, bây giờ biến đâu mất.

Đương khi luống cuống, thì bỗng thấy có một cậu lính lệ hầm-hầm chạy vào, tay cầm lá trát bắt người, giằng tay Hữu-Tài mà quát rằng: « Đi, đi, đi mau lên huyện. Hữu Tài sợ mất vía, run rẩy hỏi lại: Thưa thầy, chúng tôi phải tội gì? chúng tôi phải tội gì?

Người lính-lệ thét lên rằng: Còn cứ vờ làm gì thế, thằng giết người kia, đứng dậy đi, đi mau lên huyện!

Hữu-Tài lại càng sợ, liền hỏi:

Tôi giết người bao giờ? Lính-lệ thét: Mày giết người thì mày biết, chớ hỏi gì ta, bắt cứ trái phải gì, hãy lên huyện đã! Nói xong, lấy thừng trói hai tay lại, rồi dong đi.

Hàng xóm thấy ầm-ỹ liền chạy đến đông, Hữu Tài ngửa mặt lên trời mà kêu rằng:

Trời ơi là trời ơi! thật oan cho tôi quá. Tên lính-lệ cứ mặc kệ, dong tay tôi đi, các người hàng xóm đều ra ý thương tình, song đành trơ mắt mà nhìn, chỉ than-thở ngậm ngùi, kêu ca cái « ngược chính hại dân, thật dữ hơn hùm đói ». Hữu-Tài đã đến huyện lại nằn-nì người lính-lệ mà hỏi:

Thưa thầy! Tôi phải tội gì? Người lính-lệ quát mắng mà rằng:

Mày muốn biết tội mày à? Trông đây thì biết. Liền móc túi đưa một vật cho Hữu-Tài xem.

Hữu-Tài trông thấy, sợ cuống lên mà rằng: Cái ấy ở đâu? mà sao tôi lại phải tội vì nó. Người lính lệ trừng mắt quát:

Mày không dư? cái này chính là cái chứng mày giết người đó.

Hữu-Tài than khóc nói: Trời ơi! oan cho tôi quá, tôi có giết người bao giờ?

Người lính lệ quát: Lát nữa sẽ biết.

Hữu-Tài lại sùi sụt nói: Cái trâm đề tóc ấy, là của mẹ tôi. Tôi nghèo khổ không đủ tiền thu xếp tang ma khi mẹ chết, vậy nên về làng vay mượn chỗ bà con thân thích, vì về làng nên bao nhiêu những thứ hơi đáng giá, đều nhặt nhạnh xếp vào trong đẫy để mang theo. Ấy cái trâm này chính là một vật trong đẫy. Hôm qua đến nhà, cái đẫy vẫn gối đầu ổ, sáng dậy mất đẫy, mà cái trâm này thì ra đây. Thế thì chính mày ăn cắp đẫy của ta rồi hẳn? Đã ăn cắp của ta, lại khép ta vào án mạng. Trời ơi! có mắt, xin đừng tựa kẻ gian.

Linh-lệ nói. Phải, đẫy của mày, ta đây lấy thật, nhưng đứa sát nhân thì chính là mày. Hữu-Tài kêu: Tao không giết người, tao không nhận tội!

Linh-lệ nói:

Không nhận cũng phải, vì mày không giết người thật, nhưng người ta chết vì mày, mày có biết không?

Hữu-Tài rằng:

Tao không biết gì hết.

Nói chưa dứt, thì quan bỗng truyền đem Hữu-Tài ra tra.

Ấy người linh-lệ ấy chính là Kim-Phú lĩnh mệnh phụ-thân tôi mà đi bắt Hữu-Tài mà thân-phụ tôi đoán cái án ấy lúc bấy giờ, thì cũng như chị Tuệ đoán lúc nãy.

Nàng Tuệ-châu hớn hở mà nói:

Đã chịu tôi chưa? Nói xong đưa mắt cho Sử-Sam. Sử-Sam rằng:

Hãy thong thả nào, nghe chị Vi nói đã. Tôi quyết rằng cái án ấy như thế là lầm rồi.

Nàng Vi-viên lại nói rằng:

Khi Kim-Phú đi bắt Hữu-Tài, giả bình ra một người phu-trạm vào hỏi hết cả người hàng xóm thì đều nói: Hữu-Tài hãy ở làng chưa về, nhưng lại nghe được tin rằng:

Ngày một ngày hai, tất thế nào Hữu-Tài cũng đến. Kim-Phú được tin ấy, liền sai một người đứng rình ở cửa nhà hàng xóm, còn mình thì nấp ở cửa nhà Hữu-Tài. Vì rằng Hữu-Tài nhân mẹ chết, không có ai coi nhà, liền phá rệu đi chung lối với nhà hàng xóm để về làng, còn cửa trước thì khóa trái lại.

Kim-Phú đứng lâu sốt ruột, nhân trèo lên phá mái nhà rồi chui vào. Lục-lõm hồi lâu chẳng được cái gì cả. Tuy thế cái lòng hăng hái của Kim-Phú cũng không vì thế mà đã chịu thôi, Lục-lõm không được gì, thì lại ra đứng rình ngoài cửa.

Chiều hôm mồng tám, Kim-Phú trông thấy Hữu-Tài về, rình mãi đến lúc đi nằm, thời thấy Hữu-Tài gối một cái đẫy con xuống đầu ổ, Kim-Phú thấy thế mừng lòng, chắc rằng cái mình tìm hẳn ở trong cái đẫy ấy. Liền rình khi Hữu-Tài ngủ kỹ liền bò từ trên xà nhà xuống, lấy cái đẫy con.

May sao quả-nhiên tìm trong đẫy ra được một cái chứng rõ ràng, cái chứng ấy là gì? tức là cái trâm đề tóc.

Sao cái trâm ấy lại đủ làm chứng-cớ, vì cái trâm ấy là của Phù-thị vợ Phi-Bảo đã mất xưa kia. Thế thì chính là của hai người con gái lấy rồi mà đưa cho Hữu-Tài vậy...

(Còn nữa)

Máy chạy tốt nhất hạng
Một vỏ kim có chữ ăn quang
Giá..... 8 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
59, Phố Paul Bert. — HANOI
2000

Quà tết của hiệu Bào-chế Montès

Nhân dịp tết Nguyên-đán gần đến ; Bản-hiệu định hiến các ngài chút quà có ích là HẠ GIÁ RƯỢU BỔ ĐÀO-MỸ TỨU — TONIQUE TONKINOIS xuống mỗi chai 0$25 (hai hào rưỡi), chỉ tính có 2$00 (hai đồng) thôi !

Kể từ ngày 15 cho đến hết ngày 30 tháng chạp ta thì hết hạn (du 31 Janvier au 15 Février 1923).

Hiệu bào-chế MONTÈS, 54, phố Paul Bert, Hanoi.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo-quán 0 $ 1 giấy quán báo, chữa lại thế nào thì biên rõ ràng vào đấy, và gửi theo hai báo (0 $ 2) bằng tem cũng được để chỉ tiền giấy quán khéo

Nếu ai không gửi tiền theo thì cứ để nguyên như cũ hoặc phải trả nặng hơn.

Không được. Trừ ra khi nào M. A. có bán lại cho ai, thì phải làm giấy bán, lại phải có chữ ký của Lý trưởng và quan đầu tỉnh hạt ấy ký nhận (légaliser) cho nữa, thì khi đem cầm, bán, cho các nhà Kho-bạc nhà Băng thì mới được. Vậy nay ai mua lại, hay lấy số những vé quốc-trái Đông-pháp ấy, thì nên bắt người đem đến phải làm cho minh hai điều sau này thì mới nên lấy số hay mua lại :

1. — Cái giấy cầm người đem đến cầm, hay bán ấy, phải có chữ ký nhận của Lý trưởng và chữ ký nhận của quan đầu hạt người ấy ở.

2 — Phải bắt chính người ấy đưa đưa minh đến nhà Kho-bạc, hay nhà Băng, mà mượn đồ sổ ra xem cho rằng : có phải là chính tên người này có cái phiếu số này ở trong sổ không ? Nếu không đủ hai điều này, thì cho không cũng chớ nên lấy vì sau thành ra vô dụng. Vì ta có nhiều người tham rẻ, cứ thấy đề có giấy cầm người đưa cầm, hay bán, cho minh là đã rồi, chớ không nghĩ là ở các phiếu, thì chỉ có số không không có tên người mua cái phiếu ấy, song ở sổ các Kho-bạc đã có tên của người mua cả. Không giống như các phiếu quốc trái mấy năm trước. Bởi những sự vô ý ấy, mà nay tôi thấy nói rằng : hiện bây giờ còn hơn 1 000 những phiếu quốc-trái Đông pháp đã rủng số 500 và 100 bạc, còn bỏ lại không thấy ai đến lĩnh cả. Thì tự biết là ta có nhiều người, hoặc mua hoặc lấy cầm cố song trong số thì ra các phiếu ấy không phải chính tên của những người đã đem đến cầm, hay bán cho minh nào đến lĩnh không được.

Vũ-xuân-Hanh

MỚI XUẤT BẢN

Cuộc Tang Thương

(Cuốn tiểu-thuyết)

ĐẶNG-TRẦN-PHÁT soạn

Giá trong ngày .... 0$80

Tiền cước, mỗi quyển.. 0 14

Ai muốn mua xin viết thư cho ông M. TRẦN-XUÂN-ĐỘC, 61-63 Rue des Cotons Hanoi.

Tòa Thượng-thẩm. — Hôm qua tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này :

Làng mạ cả cậu. — Tòa Nam-án tỉnh Thái-bình phạt tên Ng-v Liêm 1 tháng tù vì tội làng mạ cả cậu. Tòa Thượng-thẩm giảm tội tên ấy xuống 10 đồng án treo.

Bán phiếu quốc-trái. — Tên Tạ-hữu-Vũ là lý-trưởng và Hoàng-việt-Thu là ký-mục bị cáo về việc bán phiếu quốc-trái của công dân và thông đồng về việc ấy. Tòa Nam-án tỉnh Ninh-bình phạt tên Vũ 3 tháng tù và tên Thu 10 đồng. Tòa Thượng-thẩm tha cho hai tên ấy vì xét không đủ chứng cớ.

Đánh chết người. — Nhân có hội đền Phủ-giầy, tổng-lý sở tại cắt tên Trần-trọng-Khanh dẹp những xe ở chỗ đám hội. Tên ấy cầm roi vụt phải đầu một người cu-li xe bị thương, mãn chầy ra nhiều, cách mấy hôm thì chết. Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên Trần-trọng-Khanh 3 năm tù. Tòa Thượng-thẩm y án.

Chặt cây trái phép. — Tên Phạm-v-Thiết cùng với Lê-v-Kinh chặt mấy cây gạo trồng ở vệ đường là của công dân đem về làm cái thồi. Tòa Nam-án tỉnh Bắc-giang phạt tên Thiết 20 đồng và tên Kinh 5 đồng. Tòa Thượng-thẩm giảm phạt cho tên Thiết xuống 10 đồng và y án phạt tên Kinh.

Vu oan giá họa. — Tên Đỗ-ân-v-Trà cùng một người làng tên là Xương ra ứng bàu lý trưởng. Hội-đồng mở phiếu bầu thì thấy người kia được nhiều phiếu hơn, làm biên bản công nhận được bầu làm lý trưởng đệ trình quan. Tên Trà không tranh được lý trưởng, làm giấy khiếu nại về thua quan huyện sở tại xui những người có quyền bầu-cử bỏ phiếu cho người kia nên tên ấy được trúng tuyển.

Tòa Nam án tỉnh Hải-dương xét ra là tên ấy kiện vu cho quan huyện sở tại, vì hôm bầu cử có hội-đồng kiểm duyệt mà hội-đồng ấy thì quan đại-biểu quan Chánh-sứ chủ tọa, chứ quan Huyện không dự vào hội-đồng không được. Trừ ra khi nào M. A. có bán lại cho ai, thì phải làm giấy bán, lại phải có chữ ký của Lý trưởng và quan đầu tỉnh hạt ấy ký nhận (légaliser) cho nữa, thì khi đem cầm, bán, cho các nhà Kho-bạc nhà Băng thì mới được. Vậy nay ai mua lại, hay lấy số những vé quốc-trái Đông-pháp ấy, thì nên bắt người đem đến phải làm cho minh hai điều sau này thì mới nên lấy số hay mua lại :

1. — Cái giấy cầm người đem đến cầm, hay bán ấy, phải có chữ ký nhận của Lý trưởng và chữ ký nhận của quan đầu hạt người ấy ở.

2 — Phải bắt chính người ấy đưa đưa minh đến nhà Kho-bạc, hay nhà Băng, mà mượn đồ sổ ra xem cho rằng : có phải là chính tên người này có cái phiếu số này ở trong sổ không ? Nếu không đủ hai điều này, thì cho không cũng chớ nên lấy vì sau thành ra vô dụng. Vì ta có nhiều người tham rẻ, cứ thấy đề có giấy cầm người đưa cầm, hay bán, cho minh là đã rồi, chớ không nghĩ là ở các phiếu, thì chỉ có số không không có tên người mua cái phiếu số này ở trong sổ các Kho-bạc đã có tên của người mua cả. Không giống như các phiếu quốc trái mấy năm trước. Bởi những sự vô ý ấy, mà nay tôi thấy nói rằng : hiện bây giờ còn hơn 1 000 những phiếu quốc-trái Đông pháp đã rủng số 500 và 100 bạc, còn bỏ lại không thấy ai đến lĩnh cả. Thì tự biết là ta có nhiều người, hoặc mua hoặc lấy cầm cố song trong số thì ra các phiếu ấy không phải chính tên của những người đã đem đến cầm, hay bán cho minh nào đến lĩnh không được.

Vũ-xuân-Hanh

MỚI XUẤT BẢN

Cuộc Tang Thương

(Cuốn Tiểu-thuyết)

ĐẶNG-TRẦN-PHÁT soạn

Giá trong ngày .... 0$80

Tiền cước, mỗi quyển.. 0 14

Ai muốn mua xin viết thư cho ông M. TRẦN-XUÂN-ĐỘC, 61-63 Rue des Cotons Hanoi.

Tòa Thượng-thẩm. — Hôm qua tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này :

Làng mạ cả cậu. — Tòa Nam-án tỉnh Thái-bình phạt tên Ng-v Liêm 1 tháng tù vì tội làng mạ cả cậu. Tòa Thượng-thẩm giảm tội tên ấy xuống 10 đồng án treo.

Bán phiếu quốc-trái. — Tên Tạ-hữu-Vũ là lý-trưởng và Hoàng-việt-Thu là ký-mục bị cáo về việc bán phiếu quốc-trái của công dân và thông đồng về việc ấy. Tòa Nam-án tỉnh Ninh-bình phạt tên Vũ 3 tháng tù và tên Thu 10 đồng. Tòa Thượng-thẩm tha cho hai tên ấy vì xét không đủ chứng cớ.

Đánh chết người. — Nhân có hội đền Phủ-giầy, tổng-lý sở tại cắt tên Trần-trọng-Khanh dẹp những xe ở chỗ đám hội. Tên ấy cầm roi vụt phải đầu một người cu-li xe bị thương, mãn chầy ra nhiều, cách mấy hôm thì chết. Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên Trần-trọng-Khanh 3 năm tù. Tòa Thượng-thẩm y án.

Chặt cây trái phép. — Tên Phạm-v-Thiết cùng với Lê-v-Kinh chặt mấy cây gạo trồng ở vệ đường là của công dân đem về làm cái thồi. Tòa Nam-án tỉnh Bắc-giang phạt tên Thiết 20 đồng và tên Kinh 5 đồng. Tòa Thượng-thẩm giảm phạt cho tên Thiết xuống 10 đồng và y án phạt tên Kinh.

Vu oan giá họa. — Tên Đỗ-ân-v-Trà cùng một người làng tên là Xương ra ứng bàu lý trưởng. Hội-đồng mở phiếu bầu thì thấy người kia được nhiều phiếu hơn, làm biên bản công nhận được bầu làm lý trưởng đệ trình quan. Tên Trà không tranh được lý trưởng, làm giấy khiếu nại về thua quan huyện sở tại xui những người có quyền bầu-cử bỏ phiếu cho người kia nên tên ấy được trúng tuyển.

Tòa Nam án tỉnh Hải-dương xét ra là tên ấy kiện vu cho quan huyện sở tại, vì hôm bầu cử có hội-đồng kiểm duyệt mà hội-đồng ấy thì quan đại-biểu quan Chánh-sứ chủ tọa, chứ quan Huyện không dự vào hội-đồng không được.

Những người không biết rết. — Tên Ng-v Dần 18 tuổi, Ng-v-Dai 31 tuổi, Đinh-v-Lộc 49 tuổi, Ng v-Thân 17 tuổi và Ng-đình-Nam 16 tuổi ban đêm bắt được ngủ ở đường ở trẻ mà không có giấy cầm-cước gì thì đã bị bắt giải về sở Mật-thám để xét căn-cước.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Ăn cắp hơn 700 cân phấn vôi. — Đêm hôm 7 Février, hồi 4 giờ sáng, một người cảnh-sát Tây bắt được ở phố Khách, một người Khách bán hàng bảo-chế đang chuẩn cất 750 cân phấn vôi của hai tên kẻ trộm vừa mới đem đến. Cả ba người cùng phải giam cả.

Cuộc đánh số vừa rồi. — Số tiền bán vé trong cuộc số số vừa rồi thì sẽ chia đôi, một phần cho xứ Chavigneon bên Pháp và một phần cho đài kỷ niệm các chiến sĩ trận vong.

Chiến hạm «Lapérouse» — Chiến hạm *Lapérouse* ở Haiphong đã chạy đi Saigon chiều thứ tư hồi 4 giờ rưỡi. Trong số người đi chiếc tàu ấy thì có 25 người tù mới mộ cho sở Hãng-bải và người linh thủy lấy dao cứa hai viên đội ở hàng *cơm* Nhật độ nọ.

Tòa án Trùng-trị. — Phiên án ngày thứ năm, tòa Trùng-trị đã kết những án sau này :

Ng-rằn-Thuận phải 4 tháng tù vì ăn cắp gỗ ở mỏ than Hongay.

Vũ-văn-ba 3 tháng tù vì ăn cắp quần áo và Ng-văn-Mai 15 ngày tù vì chứa những quần áo ấy.

Chanlois coi mỏ phải 2 tháng tù án treo và 200 quan phạt vì tội đánh Vũ thi-An.

Vũ-văn-Chai bị 15 ngày tù vì ăn cắp dây đe của nhà máy Dầu và Xà-phòng vân vân.

THƯỜNG-TÍN

Linh lộ ăn trộm. — Chốn công-đường nha Thường tin mới đây có mất trộm những giấy má và sổ sinh tử giá trị, số nam đinh danh sách của các làng lưu trữ tại nha xếp vừa đầy 2 tủ. Thế mà kẻ trộm dám táo gan vào lấy bết cả. San quan Phủ cho đi đo thám mãi mới bắt được lí tên Hoàng-văn-Sao 3 người ở làng Ancốc (cùng hạt) đinh chỉ những tang vật ấy. Hỏi ra thì 3 tên ấy mua của tên Dũng là linh lệ phụ bàn cho những 4 gánh giấy lấy 7 đồng thì trong số 4 gánh giấy ấy họ đã tiêu hủy đi mất ít nhiều. Còn đã bắt đem về tỉnh Phủ, mà lí tên Hoàng-v-Sao 3 người và tên Dũng đã bắt giải lên tỉnh Hà-đông để tổng giam. Lý thay ! chốn công-đường là nơi các cậu lệ hằng ngày hầu hạ tới lui, hà các cậu không biết những giấy má và sổ sách còn lưu trữ tại nha để làm thời việc quan kẻ cứu là điều hệ trọng đó ru. Thế mà các cậu còn dám lấy, dương chi là các những người lương dân, chắc các cậu cũng không tha. Mong rằng : nhân việc này quan phụ mẫu xét xem tên linh lệ phụ nào bắt lương công nên thải hồi, cho khỏi có điều phương hại về sau.

T. lai cảo

BẮC-NINH

Linh Thương-chính bắn chết một người làng Bào-viêu. — Hôm kia, linh Thương-chính đi khám rượu, bắn chết mất một người ở làng Bào viên thuộc huyện Quế-dương, chưa rõ nguyên cớ làm sao.

BẮC-GIANG

Vì viên đạn nào mà chết. — Hồi 6 giờ sáng hôm 5 Février ở Quất-lâm cách tỉnh lỵ 11 kilomètres, có xảy ra một việc rất ghê gớm : Số là chiều hôm mồng 4 có một viên quản Tây và ba người lính khố đỏ đi tắt qua Quất-lâm thì lối phải ngại lại đấy. Sáng hôm sau viên Quản đi trước, còn 3 người lính ở lại đi sau. Lúc 6 giờ sáng tôi nghe thấy một tiếng súng kìa, mấy mẹ lính làng, tôi đến tận nơi xem thì người lính chỉ ngáp được hai cái rồi từ trần, vì một viên đạn không rõ vô ý hay là làm sao mà tìm ngay mạng mỡ, xiên thẳng lên phổi, cho nên chết ngay lập tức.

Vũ-Dai lai cảo

LẠNG-SƠN

Thuyền chuyển. — Hôm thứ sáu trước nhân ông ký Chính về nghỉ 6 tháng, anh em trong tòa Sứ có thết tiệc để chúc ông lên đường được mọi sự bình an. Hôm ông đăng trình, bè con anh em kẻ quen người thuộc ra ga tiễn chân đông lắm.

M. An-đức-Vĩnh tòng sự tại nhà thương Lạng-sơn mới rồi có nghị định đổi về Hải-dương. Mười năm về trước ông cũng đã có tòng sự tại đây. Nay ông lại được về chỗ cũ lấy làm vui về lắm. Hôm ông đăng trình bà con tiễn chân ra ga đông lắm.

D. X. T. lai cảo

VIỆC KINH-ĐÔ

Chén rượu Tam-hoàng. — Tháng này là tháng gần đến Tết, đã thấy có lắm người đi mua những phẩm vật để đãi khách trong mấy ngày xuân. kẻ giàu có mua rượu mùi và mứt bánh. kẻ nghèo khó cũng phải xấy xa thế nào cho có chén rượu điều thuốc hoặc ấm trà để đãi khách thăm viếng tới lui. Vì thế có người tốn đến vài mươi đồng là nhiều, có kẻ tốn đến năm sáu bảo là ít, ấy là nói bọng thượng-lưu và trung lưu.

Nay có người vào hạng thượng-lưu, biết sự khoản đãi ấy là vô ích đã tốn tiền mà cũng không ai thiết gì, cho nên đã nghĩ ra một vật đãi khách trong ba ngày Tết thật là lý thú mà chẳng tốn bao nhiêu. — Vật ấy là gì ? — Tức là chén rượu Tam-hoàng. Tam-hoàng nghĩa là hoàng liên, hoàng-bá, hoàng-cầm. Ba vị ấy mua chừng một bảo, rồi mua thêm nửa lít rượu bai bảo, đem ngâm đi một tuần trước khi Tết. Sẵn bộ tiểu-liễu để bé chén, bày ra trên bàn để giữa nhà, hễ có ai đến khay trong hộ mươi lăm cái thiếp danh nằm ngoài còn lại, rồi cho một vài người nhà hoặc con cái ngồi chực sẵn, còn chủ nhà thì vào phòng đóng cửa lại đem sách hoặc báo ra xem Nếu có khách đến thì cứ nói rằng đi vắng, rồi bảo chúng nó mời khách ngồi rồi mở bé lấy rượu rót một chén mà mời khách, làm gì họ cũng nể mất lòng cầm chén rượu nhấm một tí thì mùi nó tuy thơm mà vị nó đắng hơn mật, thì thế nào mà nuốt cho xuống, họ phải để chén rượu xuống mà nói xin cám ơn, rồi để lại một cái danh-thiếp mà ra về.

Chén rượu thứ ấy cứ lấy lại mà đổ vào bé chờ người khác tới lại đem ra mời. Cứ như thế thì mười người mà uống không hết một chén rượu nhỏ. Nếu năm nay uống không hết, để dành sang năm khác, mỗi năm thêm chừng năm xu rượu mà khoản đãi biết bao là khách qui người sang. Thế thì cái phương chén rượu Tam-hoàng cũng là một phương rượu cải lương làm cho mất tục cũ nẩy thêm tứ mới là khi đến với nhau chớ có rượu trà bánh mứt cho thêm phiền. Nếu không thế thời nhà nào cũng có năm ba chai rượu mùi một vài khay nước hoặc hồng táo nho lệ-chi, toàn vật ngoại-hóa cả.

X lai cảo

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui khách xem báo thấy có tăng cao-bạch của bản-hiệu, đến khi đi mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mới làm ra không đủ được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhớ rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
ED. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài duyệt-báo biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các liệt-quí ông nào mua thì gửi kiếm cho sẽ không có sẵn gửi theo giấy mua thì bản-quán không có tới. Mua báo thì tăng tờ rồi hoặc mồng một tháng tây trở đi cho đến

Tối thứ năm :

Diễn ba tân

Tân thứ nhất

NHỊ THẬP TỨ HIẾU

Hán-quách-Cự vì lòng hiếu, chôn con lại được lọ vàng.

Tân thứ hai

TRIỆT GIANG ĐOẠT A-ĐẦU

Tân hát này đào kép trẻ con diễn rất là khéo, đã diễn một lần và đã được nhiều qui-khách cho giải thưởng.

Tân thứ ba

ĐẶNG - XUÂN (TOÀN CHÈO)

Diễn tức chồ Đặng-Xuân ra mồ mẹ than khóc, có bài văn khẩn lối hát chèo rất là ai oán, mẹ Đặng Xuân hiện lên khuyên con tìm nơi ăn học mà lập công danh, diễn đến chỗ nàng Hồng-nương đem khuya sang xin lửa, hát nhiều giọng lắng lơ, rất là vui, rất là buồn cười,

Tối thứ bảy :

ĐỨC BÀ THƯỢNG - NGÀN

Bản-hội định diễn bà này thật đích đáng để hiến các qui-khách, một cuộc tất niên xong thì cho bạn hát nghỉ tết ba đêm tối mồng hai đầu năm lại bắt đầu khai diễn Hôm tạ bản hội sẽ chọn những tích hay để chúc mừng các qui-khách đầu năm cho được thịnh vượng. Tích gì thì buổi sáng hôm mồng hai, bản-hội sẽ kính gửi cáo bạch để các qui-khách biết

TRANH VẼ

Bán buôn — **Bán lẻ**

Bản-hiệu mới sẽ về một in được nhiều thứ tranh thủy-mạc và tranh thuốc theo lối mới, rất đẹp và rất nhã. Lại có nhận vẽ các kiểu như là kiểu thêu, kiểu dệt, kiểu đèn, kiểu giấy cuvam vân vân.

Lại có nhận bán truyện
SONG-PHƯỢNG DUYÊN
của ông Nguyễn-đỗ-Mục nữa.

HOÀN-VẬN

Vẽ tranh, vẽ kiểu mẫu, sẽ truyền thần

Phố Hàng Bông, số ...

KỲ TÍN KHOÁN ĐỒ

Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thư gửi hỏi báo-quán, thư chỉ biết cứ số in ở tờ giấy gói báo, hoặc là gửi cho báo-quán cái giấy quán ấy, để cho người làm đề tìm kiếm. Kẻo các ngài thường hay kỳ tên vẫn tắt, hoặc thấy quá, không xao đọc được, thành ra nhiều khi báo quán không biết ai mà trả lời.

TRÀ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài duyệt-báo rằng : phàm những số tiền quá hai hào (0$20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-đa (mandats-postes), chứ dùng gửi bằng timbres.

Những số tiền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem giản thư (timbres-postes), từ thứ 0f.10 (0$04) trở xuống ; chớ dùng gửi bằng timbres-quittances, timbres proportionnels hay là timbres de dimension.

敬和堂必效防感春篇

Thuốc lở châu-phách-tán

Thuốc lở châu phách này, rất thơm sạch mát, mà chống khái, bất cứ trẻ con người lớn, tìm ra phải lở sản quàng sâu xương sâi chảm cam khoét, thẩm lâm ăn tai, thối tai. Cáy những lở ngứa ngoài da, bài độc khải cổ, lo nhớn giá 0$ 50, lo nhỏ giá 0$ 30, lo nhỏ giá 0$ 20, mua buôn nhiều có trừ hoa hồng. Thuốc này và thuốc cao răng, thuốc đau bụng kinh niên, thuốc bảo thiện hoàn, đều là bản-hiệu mới tinh chế ra cả, mà kỳ Hồi-chợ Hanoi vừa rồi bán được các thuốc ấy rất nhiều, các hàng bảo chế các tỉnh hiện đã nhiều nơi mua buôn để bán lẻ. Các nơi đã ân-định có bán bộ như sau này : hiệu *Mao-Bình-Tư*, 136, phố hàng Bông, Sắc bán bán lẻ, 63, phố hàng Bông, hiệu *Sinh-Hóa-Đường* 23, hàng Bông, nhà tư *Đông-Hưng-Ân-quán* 82, hàng Gai, nhà tư *Thực-Nghiệp-Ân-quán*, 42, phố Hà-Nội, hiệu *Đông-Hưng-Viễn* bán các-tôn và hiệu *Vĩnh-Hợp-Thành*, hiệu *Hạnh-Hoa-Đường* bán bào chế hàng Buồm, hiệu *Vạn-Xuân* nhựng ảnh, 12 hàng Điếu, hiệu *Vạn Xuân-Đường* (ảnh 18 hàng Trống, hiệu *Thuận-Lợi*, 11, phố Cửa nhà thờ, hiệu *Gia-Long*, 18, phố Tiên-tsin, hiệu *Vĩnh-Lợi-Vinh*, 69, hàng Bồ, hiệu *Quảng-Lợi*, 23 rue hiệu *Bắc-Hợp*, 17, phố Chợ nhớn cũ, hiệu *Vĩnh-Xương*, 27, Hà-trung, hiệu *Phương-Đình*, 100 Cầu gỗ, hiệu *Phạm-xuân-Trang*, 62, hàng Bạc, hiệu *Hưng-Long*, 27 hàng Bát đàn, hiệu *Hạnh-Nhân-Đường*, 51, và hiệu *Hưng-Thường*, 53 Phúc-kiến, Hanoi, hiệu *Hợp-Hưng-Long*, 23, phố khách Haiphong, hiệu *Hoa-Sinh-Đường*, 167 phố Khách và hiệu *Quảng-Lợi-Ích* 25, hàng Song Nam-định, hiệu *Vạn An* phố Yên thái tỉnh Yên bay, hiệu *Bảo-Hưng* phố Việt lợi tỉnh Viet trì, hiệu *Đức-Phong*, 166, phố Đông-thị Hải-dương, hiệu *Phúc-Đường* bán tại hòa Phúc-yên, hiệu *Xuyên-Chi*, số may áo tỉnh Vân-nam, hiệu *Sinh-hoang*, 41 Wing lok Hong kong. Các nơi kể trên có bán hộ cả thuốc chẩy xeo ngoài và các thuốc cần dùng khác nữa, đều công hiện cả. Xin các qui-khách chiếu cố

Bản-hiệu VẠN-XUÂN-ĐƯỜNG
55 2/1, phố Tiên-an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin)
Cẩn bạch

Đồng-hồ tròn báo thức máy Đức

Một chuông ..... 2 $ 80
Hai chuông ..... 3 . 00

Bút máy Couklin

N° 2. ..... 6 $ 00
N° 4. ..... 7 . 50

Xin các qui-khách chiếu-cố mau mau kẻo hết.

Bán tại : **TONG-YUNE-TAI**, 49, Phố hàng Ngang, Hanoi.
2040

Hiệu ấy có bán những thứ :

Kẹo, mứt thượng hạng.
Rượu mùi thượng hạng.
Rượu vang — Rượu sâm-banh
Nước hoa — Sà-phòng, vân vân.

GIÁ BÁN CỰC HẠ

Quý-khách mua hàng, ngài nào cắt mảnh cáo-bạch này mang lại, bản-hiệu xin tính giảm giá 5 phân. 3519

sang các thức GƯƠNG SOI, hiệu St Gobain, dài từ 0^m 60 đến 1^m 20, lại có thứ 5 mặt và liếc-cạnh, khung trạm, thếp vàng, để hiến các qui-khách treo tết. Giá hạ, xin mời các ngài chiếu-cố đến, bản-hiệu còn nhiều thức hàng tết để hiến các ngài nữa. 2014

cho kém bầu chân huyết đi mà chính chân huyết ấy cũng lại còn yếu đi nữa. Vậy ta cần phải bồi bổ ngay vào chân huyết. Muốn bồi bổ cho chân huyết thì không còn thuốc gì hay bằng thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu nai). Thuốc này vừa bổ vừa chóng khỏi bệnh yếu đuối, mỏi mệt, ... sau khi mới khỏi bệnh ghép, bệnh sốt rét, những bệnh lâu năm.

Thuốc này làm cho chân huyết bình phục lại như thường và lọc cho huyết được trong trẻo. Đàn bà sau khi ở cữ mà dùng thuốc này thì cũng tốt lắm, bổ hết cả mọi đường hay sức khỏe.

Các ông bác-sĩ đều bảo thuốc này là một thứ thuốc rất tốt đã chữa khỏi kể có hàng nghìn hàng vạn người.

Ở các hàng bào-chế lớn đều có bán cả.

2056

cái sự tấn-bộ về đường hóa-học đã tìm ra cách chế lại và lọc lấy những nguyên-chất của dầu gan cá thu mà làm thành một viên nho nhỏ, để uống khỏi có mùi tanh khó chịu ; không còn thứ gì thay vào dầu gan cá thu được là thứ sắc thực sáng, nước thực trong.

Vì các lẽ đó, cho nên chúng tôi đã chế ra những thứ dầu cá viên thực là trong sạch chẳng khác gì những thứ dầu cá đựng chai vậy, nhưng có bọc ngoài để uống cho khỏi thấy mùi tanh. Như thế thì những người đau sẽ được dùng nguyên-chất dầu cá.

Trước khi ăn cơm sáng và cơm chiều mỗi bận dùng 2 viên là đủ, chỉ tiêu với ngụm nước chè hay nước lã cũng được.

Giá mỗi chai chỉ có (0 $ 90) chín hào, mà dùng lại được những 12 ngày.

Những ngài nào ở xa nhà ga mà phải chịu nhiều tiền phí tồn cho các phu trạm để nhận hàng, như thế thì thực là đắt cho các ngài quá, vậy chúng tôi tưởng các ngài nên chờ có dịp nào đi Hanoi thì đến nhà hàng Ba chuông, ngay giữa phố Tràng-tiền, số 54, đấy chính là nhà ông MONTES có bán dầu cá hạng đựng chai và hạng dầu cá viên.

Dầu cá của bản-hiệu thực trong sạch mà mầu nước trông thực là đẹp, giá bán chỉ có một đồng bảy hào rưỡi (1 $ 75) một chai lít, chín hào (0 $ 90) một chai nửa lít mà thôi.

Nay kính

PHARMACIE MONTÈS, 54, Rue Paul-Bert, Hanoi

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Chứng đau xương,
Chứng mạch máu sưng,
Chứng đau mạch máu tụ lại,
Các chứng đau quả tim.

Mụn sưng ở mạch máu lâu đã 3 năm mà dùng thuốc này trong 1 tháng là khỏi.

NHỮNG LÚC TRỞ VỀ GIÀ *thì thường thấy vang đầu, tức hơi khó thở, hay chóng mặt, nước dầu, đau thận, đi táo, mệt và buồn khó ở ; còn về phần đàn-bà thì kinh chẳng những không đều mà lại có lúc ra nhiều quá thể làm cho ai cũng phải sợ. Những lúc này nên dùng thứ thuốc :*

Dépuratif Richelet

mà các danh sư ở hoàn-cầu đều chứng nhận rằng hay. Dùng nó thì chẳng bao lâu kinh nguyệt lại đều, không có làm đau đớn gì cả. Thuốc này lại rất hiệu trong khi chữa các chứng đau xương, tụ máu ở các huyết-quản và các chứng ở ngoài da như là hắc lào, mạn con, nổi mẩn làm cho người nào mắc phải thì ngứa khó chịu lắm.

Thuốc này bán ở các hàng lớn hợp to và các hàng thuốc vặt.

Về già — Đau đầu

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

泰 NAM-THÁI 南

26, Quai Clémenceau, 26

(Tức là phố Bờ-sông, số nhà 26)

HANOI

Hiệu tôi có bán gỗ lim cây, gỗ phiến, gỗ gụ, gỗ tạp và các thứ xẻ sẵn thành-khí, có cả bàn ghế làm sẵn bán và có gạch xây tường. Hàng tốt, giá xin tính phải.

NAM THÁI
Kính-cáo.

2021

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

(hiệu Gô-đa cũ)

RUE PAUL-BERT, HANOI

Cuối năm hàng kiểm-điểm xong

Bán hạ giá

Kể từ 1er đến 15 tháng hai tây tức là từ rằm đến 30 Tết

Các giá đều có nhiều hàng bán rẻ xin xem quyển ca-ta-lô riêng

Ở giá thực phẩm, có bán một bọn đồ hộp hiệu : Joubès, Darros, Olida

GIÁ CỰC KỲ HẠ

Xưa nay chưa từng có bao giờ

2012

NÊN MUA
Xe bán hạ giá

HỎI TẠI : PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI HỘI

Số 7, cạnh trường Y-viện, Hanoi

GIÂY NÓI SỐ 73

2003

SÀ-PHÒNG
DẦU THƠM XOA TÓC,
NƯỚC HOA THƠM
SÁP • MỠ

BA

Pachod Frères & Cie LYON

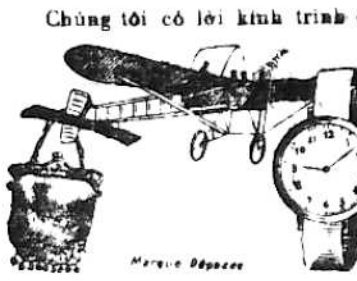
2050

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ. Hanoi

號八廿牌門街補行內　京東

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng chủ trương của chúng tôi là để chiều khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hổ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thủ thức rất quí, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Việt-Đông dùng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, từ bình bằng sứ, vân vân.

Cũng kỳ tàu vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giảm ba tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ. Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm. Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO VA

Bijoutier, n° 28, Rue des Paniers, Hanoi.

2032

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

ĐƯỜNG YÊN-LÝ ĐI CHỢ HIẾU

Ở ga *YÊN LÝ* chạy hồi 8 giờ rưỡi sáng sau chuyến xe lửa thứ nhất ở Bến-thủy và ở Vinh ra.

Ở *CHỢ HIẾU* (Phủ-Quì) đi hồi 1 giờ chiều đến ga Yên lý vừa kịp chuyến xe lửa về Vinh và Bến-thủy.

Auto-Postale

ĐƯỜNG VINH VÔ HUẾ

Ở *VINH* đi hồi 4 giờ sáng đến Đông-hà vừa kịp chuyến xe lửa vào Huế.

Ở *ĐÔNG HÀ* ra hồi 8 giờ sáng sau khi chuyến xe lửa thứ nhất ở Huế ra.

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng : kể từ mồng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Lý về Phủ-Quì và Phủ-Quì ra ga Yên-Lý. Ở Phủ-Quì có 3 phiên chợ Hiếu buôn bán sầm uất lắm, các qui-khách buôn bán ở đấy đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đônghà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm ấy, xin liệt qui khách đánh giấy thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giấy thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi chợ Hiếu thì đánh giấy thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Ly gare ; mà đường Vinh-Đông-Hà thì đánh giấy thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare.

2012

Nhân dịp tết Nguyên đán An-nam này

TRONG VÒNG CẢ THÁNG FÉVRIER

Các ngài nên nhớ cho rằng :

Hiện nay tại Hiệu Bào-chế CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert (trước cửa hiệu Gô đa trông sang)

đã bắt đầu tặng các quí-khách mua hàng từ 2$00 trở lên mà trả tiền ngay :

Hoặc 1 lọ **EAU DE COLOGNE** *thượng thượng hạng*

Hoặc 1 chai **VIN TONIQUE RECONSTITUANT** *số 33,500*

số 67

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối đàn-từ, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các đọc-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Mạnh-gia-linh nói :

— Hai thân ơi ! Con đi đã đành, nhưng dưới gối hai thân, lấy ai hầu-hạ. Trưởng-tử con hiện đang đi sang *Hồ-quảng*, còn thứ tử con thì đều xanh tuổi trẻ, nào đã biết gì. Thế thì ngày nay con đi sao cho an-tâm, xin hai thân nên trù-tính đến điều ấy.

Mạnh-sĩ nguyên chưa kịp trả lời thì *Hàn* phu nhân liền nói :

— *Mạnh-gia-linh* con ơi ! Con nên nghĩ cái ơn sâu của triều-đình trong mấy đời nay, ngày nay gặp cơn nguy-hiểm, con nỡ lòng nào mà ngảnh mặt làm thinh. Vả con là thân-thích với *Phi giao* hoàng-hậu thì con có dâng lời can-gián, tất cũng không lo-ngại gì. Cha mẹ con năm nay dẫu gần 70 tuổi đầu, nhưng nhờ trời vẫn được tráng-kiện như thường, vậy con nên mau-mau đi ngay, không phải phiền về nỗi cha già mẹ yếu.

Vợ *Mạnh-gia-linh* là *Phương thị* phu nhân cũng khuyên chồng mà rằng :

— Phu-quân ơi ! Phu-quân nên mau mau trở về kinh địa, rồi tùy cơ ứng-biến, tâu xin xá tội cho họ *Hùng*. May ra thánh-thượng có hồi tâm lại chăng, nếu không thì dẫu phu-quân vì việc ấy mà bị tội, thiết-tưởng cũng nên cam lòng vậy.

Mạnh-gia-linh ngẫm-nghĩ hồi lâu, rồi nói :

— Phu-nhân ơi ! Phu-nhân nói dẫu có lẽ phải, nhưng tôi thiết nghĩ cha mẹ năm nay đã già yếu, gần 70 tuổi đầu. Nay tôi một lòng tận trung báo quốc thì hai thân biết trông cậy vào ai. Nếu tôi cứ y-a như mọi người thì dẫu đứng ở trong triều-đường, càng thêm hổ-thẹn. Bấy giờ chữ « Trung » không toàn mà chữ « Hiếu » cũng không trọn, chi bằng cáo quan về chốn lâm tuyền là yên phận hơn.

Mạnh-gia-linh lại nói với hai thân rằng :

— Dám thưa hai thân ! thượng-hoàng là bậc thánh-minh, thái-hậu có tài vũ-đoán, thế mà cũng đành chịu bó tay. Thượng-hoàng quá giận bỏ đi, thái-hậu quá nghĩ thành bệnh. Lại còn các quan triều-thần như *Lương* thừa-tướng *Doãn* thừa-tướng, *Hùng-vương* và *Nguyễn-công* cũng đều là bậc anh-hùng hào-kiệt, thế mà kẻ thì bị chết, người thì bị giam, huống chi một thân con về chốn triều-đình, chưa chắc đã làm nên công-trạng gì vậy.

Mạnh-gia-linh nói chưa dứt lời thì *Hàn* phu-nhân nổi giận mà rằng :

— *Mạnh gia-linh* con ơi ! không ngờ con dám cưỡng lời cha mẹ, Con thử nghĩ đó mà coi : nhà ta đây chịu ơn triều-đình trong mấy mươi năm, mũ cao áo rộng, chức trọng quyền tôn, vinh qui đến thế này là cùng-cực. Huống-chi *Phi-giao* hoàng-hậu lại là sanh-nữ ta, một mai xảy có sự gì, chắc hẳn phải trù di đến hai họ. Sao con không nghĩ chữ : « Trung-quân ái-quốc », mà luống những bắt-chước như con chim non mến tổ, không nỡ dời bay thì còn ra thế nào ! *Mạnh-gia linh* con ơi ! nếu ngày nay con không chịu vâng lời ta trở về kinh-địa thì ta cũng liều nhịn đói mà chết đi cho rồi !

Mạnh gia linh nói :

— Con xin vâng lời !

Nói xong, liền định đến ngày rằm hàng ấy thì sửa-soạn tiến Kinh. Khi *Mạnh-gia-linh* vào trong phòng, nói với vợ là *Phương thị* rằng :

— Phu-nhân ơi ! tôi đi chuyến này, khó lòng mà giữ được an-toàn vô sự. Vừa rồi tôi nghe anh *Nguyễn-thụy* thuật chuyện lại thì *Phi-giao* hoàng-hậu vốn người bất-cận nhân-tình. Phò mã *Triệu-câu* là anh ruột mà nỡ đem lòng ghét-bỏ, cả đến thái-hậu, nó cũng coi như người ngoài, chẳng nghĩ chi đến tình cô-cháu, dám ngang-nhiên đối-đáp từng lời. Ấy trong cốt-nhục còn như thế, huống-chi ta đây là ngoại-gia. Vậy công-việc trong nhà, ta nhất-thiết trông cậy ở phu-nhân đó. Trưởng-tử ta, hễ khi hết hạn cáo-giả, phu-nhân nên bảo nó ở nhà hầu-hạ cao-đường, chớ có tiến Kinh làm chi. Ta đi chuyến này, vị-tất đã can-gián được thánh-thượng và *Phi-giao* hoàng-hậu, không khéo lại liều mình tự-tử theo *Lương* thừa-tướng cho toàn chữ « Trung » mà thôi.

Phương-thị phu nhân ứa hai hàng nước mắt, rồi khuyên-giải mà rằng :

— Phu-quân ơi ! Phu-quân phải tùy cơ ứng-biến theo như *Nguyễn-long quang* tướng-công, chớ có liều chết mà chẳng bổ ích gì cho thánh-thượng. Hai thân ta bảo phu-quân đi là muốn phu-quân nhẫn-nại cho được nên việc, vậy phu-quân không nên bắt-chước cái tính nóng-nảy của *Lương* thừa-tướng vừa rồi.

Mạnh-gia-linh lẩm-nhẩm gật đầu, rồi thở dài một tiếng *Mạnh-đức* thấy vậy, liền nói :

— Dạ dám thưa thân-phụ ! Ngày nay thân-phụ tiến Kinh, một mình vò-võ, muôn dặm xa xôi, mà con ở nhà thì lòng con sao đành. Xin thân-phụ cho con theo đi, còn việc hầu hạ tổ-phụ và tổ-mẫu con thì chẳng bao lâu trưởng-huynh con cũng về tới đây vậy.

Mạnh-gia-linh nói :

— Con không nên đi ! ta để con ở nhà là có hai lẽ : Một là hầu-hạ tổ-phụ và tổ mẫu, hai là ta đi chuyến này, khó lòng đã được sinh-hoàn. Anh con dẫu không liên-lụy nữa thì bấy giờ cũng phải phù linh-cữu ta về. Cái tin đau-đớn ấy, sau này con nên phải giấu tổ-phụ và tổ-mẫu chớ để người biết mà người lại thêm lòng hối-hận.

Mạnh-gia-linh lại nói với *Phương-thị* phu-nhân rằng :

— Phu-nhân ơi ! tôi nói thế là hết ! Ngày nay hai thân tuổi già, phận làm con phải sớm khuya hầu-hạ, việc ấy trông cậy ở phu-nhân đó. Phu-nhân ơi ! Xin phu-nhân ngồi cho tôi lạy một lạy.

Nói xong, liền sụp xuống đất lạy *Phương-thị* phu-nhân hoảng-hốt, vội-vàng đỡ dậy mà thưa rằng :

— Phu-quân ơi ! Sao phu-quân lại làm như thế này ! Phụng-sự cha mẹ chồng là bổn-phận của con dâu, nay phu-quân dạy quá lời như vậy, há chẳng thêm tội cho tôi lắm ru ! Phu-quân đi chuyến này, khác nào như đem thân vào nơi than-lửa, trong khi ly biệt, há không đứt ruột đau lòng, nhưng đọc làm tôi phải giữ chữ « Trung », dẫu khó-khăn muôn phần, cũng không bao giờ dám từ-chối. Chỉ mong sao cho thánh-thượng biết hồi tâm nghĩ lại, nước có yên-ổn thì nhà mới được vẹn-toàn.

Mạnh-gia-linh gạt nước mắt mà đáp rằng :

— Mấy lời phu-nhân dặn bảo, tôi xin tạc dạ ghi lòng. Tôi hồi tưởng việc em tôi là *Mạnh-lệ-quân* thuở trước, nếu không được thượng-hoàng rộng lượng thì tất đã gây ra nhiều sự nguy-nan, nay con gái *Mạnh-lệ-quân* là *Phi-giao*, ai ngờ lại lộng quyền đến như thế. Ta nên biết rằng : nếu nước nhà xảy có sự biến-loạn thì ngòi bút sử-thần mai sau, khó mà khoan-thứ cho họ *Mạnh* và họ *Hoàng-phủ* vậy.

(Còn nữa)

Certifié l'insertion
Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn
Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUÂN

NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 1770 — NÓI SỐ 0402 — NGÀY THỨ BẢY 10 FÉVRIER 1923

Trung Bắc Tân Văn